

Đề 8: Phân tích nhân vật Xuân Tóc Đỏ trong *Số đỏ* của Vũ Trọng Phụng.

* Gợi ý chi tiết:

1. Xã hội thực dân phong kiến đến thời Vũ Trọng Phụng đã phơi bày đầy đủ bản chất xấu xa, thối nát của nó. Cuộc sống giả dối, bịp bợm với đủ trò cải cách, đó là môi trường thuận lợi cho “ký sinh trùng” Xuân Tóc Đỏ hoạt động. Xuân Tóc Đỏ đã phát triển trọn vẹn tính cách của nó: từ một tên lưu manh, đại bịp đã trở thành một “anh hùng cứu quốc”, một “vĩ nhân”.

2. a. Xuân Tóc Đỏ là loại bụi đời trong môi trường thành thị. Tác giả đã theo dõi tính cách nhân vật từ bé. Xuân Tóc Đỏ là một đứa bé mồ côi, lên 9 tuổi được ông bác họ nuôi. Nó nhìn trộm bác gái tắm và bị đuổi. Từ đó, Xuân lấy đầu hè xó chợ làm nhà, lấy sấu ở các phố, lấy cá Hồ Hoàn Kiếm làm cơm. Tóc hăn đỏ như lông gà vì phơi nắng, trèo me, trèo sấu. Rồi hăn len lỏi vào nhật banh sân quần vợt. Bị đánh, bị đuổi vì hăn nhìn trộm một con đầm thay quần áo. Vài nét biếm họa khá chân thật đó, Xuân Tóc Đỏ hiện lên rõ nét là một tên vô giáo dục.

b. Từ môi trường vô giáo dục, lang thang kiếm sống với nhiều nghề phứt tạp, Xuân Tóc Đỏ trong một hoàn cảnh đặc biệt, được nhập vào môi trường của những kẻ giàu có, những con người đang ô mị chấp mê Âu hóa và cải cách xã hội như bà Phó Đoan, ông bà Văn Minh, ông TYPN.

Mụ Phó Đoan thèm khát thể xác của Xuân Tóc Đỏ nên đã xin cho hăn ra tù và tạo điều kiện cho hăn gia nhập vào xã hội thượng lưu. Mụ giới thiệu hăn đến tiệm may Âu Hóa của Văn Minh. Hăn đốt nát, đến những chữ trên bảng mô côi vật từ bé. ường thành thị. tên lưu manh, đại bịp đã trở thành một "nhất: suhiệu cũng không xem được. Trong tiệm Âu Hóa của Văn Minh, hăn chỉ biết học thuộc lòng như hăn đã từng học thuộc lòng những bài rao thuốc lậu trước đây. “*Hở cánh tay và hở cổ là dậy thì*”, “*Hở đến nách và hở nửa vú là ngậy thơ*”. Hăn cũng nhớ lời của chủ: “*Từ đi trở đi, xã hội văn minh hay đã man là trách nhiệm của anh!*”. Hăn đã rơi vào môi trường của các nhân vật toàn là quái thai của xã hội như mụ Phó Đoan dâm dăng được bằng “*Tiết hạnh khả phong*”, như ông bà Văn Minh, ông TYPN đang chạy theo phong trào Âu Hóa chơi bời hưởng lạc thời bấy giờ. Xuân Tóc Đỏ đã lợi dụng họ để tiến thân.

c. Hội nhập với xã hội thượng lưu, Xuân Tóc Đỏ gặp nhiều vận may và với bản tính lém lỉnh, láu cá, hăn nhanh chóng tạo cho mình một chỗ đứng trong gia đình ông bà Văn

Minh. Tính cách lưu manh, bịp bợm, dâm dăng của Xuân Tóc Đỏ cứ bành trướng trong môi trường thuận lợi đó. Với một số hiểu biết về bệnh tật thu được trong nghề rao thuốc dạo, hắn chữa khỏi bệnh cho cụ cố và được tặng bốc là sinh viên trường thuốc rồi quan “độc-tò”. Biết Xuân Tóc Đỏ là sinh viên trường thuốc, Tuyết, em gái Văn Minh tìm cách làm thân. Xuân Tóc Đỏ lại được phen bộc lộ tính cách lưu manh, dâm dăng của hắn. Hắn trò chuyện với Tuyết theo kiểu triết lý rôm: *“Thời buổi này biết làm sao được. Giả dối hết thầy! Yêu cũng yêu giả dối! Tâm thường cũng tâm thường giả dối! Hủ lậu cũng hủ lậu giả dối!”*. Rồi bất ngờ Xuân sờ ngực Tuyết và nói: *“Chỉ có một mình quý nương là không giả dối như đời mà thôi”*.

Con đường tiền thân của Xuân Tóc Đỏ thuận lợi. Y biết cách luồn lách, dùng mưu mẹo thủ đoạn để làm lợi cho mình. Từ một đứa nhặt banh quần vọt, Xuân Tóc Đỏ trở thành một danh thủ, một cây hy vọng của giới quần vọt Bắc Kỳ. Hắn cũng biết chấp nhận thua theo đề nghị của quan trên trước nhà vô địch quần vọt Xiêm La để được trở thành *“Anh hùng cứu quốc”*, bậc *“Vĩ nhân”*.

Trong xã hội mà thủ đoạn bịp bợm, gian xảo lan tràn thì bản chất lưu manh, bịp bợm của Xuân Tóc Đỏ không thể nhận ra. *“Sự ngu độn của nó người ta cho là nhũn nhặn, là sự khiêm tốn nên nó càng được yêu mến hơn”*. Bà Phó Đoan xem Xuân là người có học thức. Ông phán mọc sừng cũng cho Xuân là người đứng đắn. Giữa lúc cụ bà, mẹ Văn Minh nguyên rủa Xuân Tóc Đỏ là đồ xỏ lá, đồ ba que, mặt chó chứ không phải mặt người thì cố Hồng phần nộ *“Con Tuyết mà chữa với thằng Xuân thì thật phúc bảy mươi đời cho nhà này. Bà cam đi. Bà ngu lắm”*. Một chi tiết nữa cũng cười ra nước mắt: cụ cố, ông nội của Văn Minh ngã bệnh. Cả gia đình cầu cứu độc-tò Xuân. Hắn được dịp trả thù vì cụ cố đã đòi nhổ vào mặt hắn khi hắn quan hệ bất chính với Tuyết. Hắn nói xằng: *“Thưa cụ, quả con vô học, nhặt banh quần, hạ lưu, không biết thuốc ợ!”* rồi bỏ chạy. Mà độc-tò Xuân bỏ chạy thì các ông lang nổi danh khác bó tay. Thế là cụ cố chết. Lúc hắn thành thật nhất thì người đòi lại cho là giả dối. Vũ Trọng Phụng sâu sắc biết bao!

d. Xuân Tóc Đỏ là một nhân vật được xây dựng trong quá trình phát triển, tính cách của Xuân Tóc Đỏ được miêu tả trong quá trình vận động. Một mặt tính cách Xuân Tóc Đỏ gần như không đổi. Vốn được giáo dục, đào luyện trong nền văn hóa vỉa hè nên bản chất của Xuân vẫn giữ nguyên chất lưu manh của kẻ lang thang đầu đường xó chợ. Từ ngôn ngữ cho đến cử chỉ, hắn luôn luôn văng tục, không chịu học hành mà chỉ dùng thủ thuật bắt chước, che đậy, giả dối để đối phó trong mọi tình huống. Có thể nói, tính cách lưu manh xuyên suốt con người Xuân Tóc Đỏ từ khi là một cậu bé lang thang ở đầu đường xó chợ cho đến lúc trở thành *“anh hùng cứu quốc”*.

Tuy nhiên, tính cách của Xuân cũng có những thay đổi nhất định. Y nhanh chóng thích hợp với hoàn cảnh mới và hoàn cảnh cũng làm cho y thay đổi. Khi còn là kẻ hạ lưu, hắn bộc lộ tính ti tiện, yếu đuối. Nhưng khi đã có vị trí trong xã hội, Xuân bắt đầu xem thường mọi người, *“Xuân Tóc Đỏ càng kiêu ngạo làm bộ làm tịch bao nhiêu thì lại được thiên hạ kính trọng bấy nhiêu”*, Xuân Tóc Đỏ có lúc như kết hợp giữa tính cách của một kẻ hạ lưu pha lẫn với lối sống thượng lưu, ngôn từ hạ đẳng lại xen với kiểu cách học đòi của bọn người thượng lưu. Và đến lúc kết thúc tác phẩm, tính khinh người của Xuân Tóc Đỏ càng lộ rõ và càng trở nên lộ bịch. Hắn đã nói trước quần chúng: *“Hỡi quần chúng,*

mi không hiểu gì, mi oán ta, ta vẫn yêu quý mi mặc lòng mi chẳng rõ lòng ta. Thôi giải tán đi". Mọi người hô "Xuân Tóc Đỏ vạn tuế! Sự đại bại vạn tuế!".

e. Xuân Tóc Đỏ là một nhân vật được xây dựng chủ yếu trên sự tổng hợp nhiều nét của những người cùng loại. Tác giả đã xây dựng Xuân Tóc Đỏ theo phương pháp điển hình hóa. Tác giả kết hợp lối miêu tả chân thật và phóng đại, phóng đại để biếm họa. Nhiều tình tiết đã được hư cấu rất hấp dẫn như hành động của Tuyết với Xuân Tóc Đỏ, quan hệ giữa Phó Đoan với Xuân hay là Xuân Tóc Đỏ chịu thua tài tử quần vợt Xiêm La, bà Phó Đoan được phong "*Tiết hạnh khả phong Xiêm La*", tất cả đều là những tình huống phóng đại đầy tính châm biếm, đả kích.

3. Thế là Xuân Tóc Đỏ từ một tên đầu đường xó chợ, nhặt banh quần, bán thuốc lậu đã trở thành sinh viên trường thuốc, đốc-tờ Xuân, giáo sư quần vợt, nhà cải cách xã hội, nhà cải cách Phật giáo, cố vấn cho báo *Gỡ Mỡ* rồi đến tột đỉnh vinh quang "*anh hùng cứu quốc*", "*bạc vĩ nhân*", thật là "*Số đỏ*". Qua nhân vật trung tâm này, Vũ Trọng Phụng đả kích, châm biếm bản chất xấu xa, thối nát của xã hội thực dân phong kiến. Có thể nói Xuân Tóc Đỏ là một bức tranh biếm họa cỡ lớn phơi bày sự thối nát của cả một xã hội.

Bao giờ xã hội còn giả dối, còn bịp bợm, còn xảo trá, lừa lọc thì bức tranh biếm họa Xuân Tóc Đỏ vẫn còn ý nghĩa răn đời.

***Bài giảng của: Trung tâm Bồi dưỡng văn hóa
và Luyện thi đại học Vĩnh Viễn***